

35 665 Wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet ter regeling van elektronische
verhittingsapparaten voor tabaksproducten en in verband met de invoering van
eisen aan het uiterlijk van sigaretten

Nr. 11 **VERSLAG VAN EEN WETGEVINGSOVERLEG**
Vastgesteld 2 september 2021

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft op 28 juni 2021 overleg
gevoerd met de heer Blokhuis, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over:

**- Wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet ter regeling van elektronische
verhittingsapparaten voor tabaksproducten en in verband met de invoering van eisen aan het
uiterlijk van sigaretten (Kamerstuk 35 665).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De fungerend voorzitter van de commissie,

Agema

De griffier van de commissie,

Esmeijer

Voorzitter: Agema

Griffier: Esmeijer

Aanwezig zijn zeven leden der Kamer, te weten: Agema, Bikker, Van Campen, Gündoğan, Kuik, Van der Laan en Maeijer,

en de heer Blokhuis, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Aanvang 13.17 uur.

De voorzitter:

Goedemiddag. Ik open dit wetgevingsoverleg, dat wordt georganiseerd door de vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Dit wetgevingsoverleg gaat over de Wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet ter regeling van elektronische verhittingsapparaten voor tabaksproducten en in verband met de invoering van eisen aan het uiterlijk van sigaretten. Ik heet de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van harte welkom. Ik heet welkom mijn collega's mevrouw Gündoğan namens Volt, mevrouw Kuik namens het CDA, mevrouw Maeijer namens de PVV, mevrouw Bikker namens de ChristenUnie, mevrouw Van der Laan namens D66 en de heer Van Campen namens de VVD. Mijn naam is Fleur Agema. Ik ben de fungerend voorzitter van deze commissie. We zijn een kwartiertje eerder begonnen. Ik hoop dat iedereen ingeschakeld is die dit wetgevingsoverleg op afstand wil volgen. Ik stel voor dat we van start gaan en geef als eerste het woord aan mijn collega, mevrouw Gündoğan namens Volt.

Mevrouw **Gündoğan** (Volt):

Dank u wel, voorzitter. E-sigaretten zijn een opstapje voor jongeren om tabak te gaan roken, geeft ook het Trimbos-instituut aan. E-sigaretten worden aantrekkelijker gemaakt voor jongeren door het uiterlijk van e-sigaretten en de verschillende smaakjes. Daarnaast zijn veel van de e-sigaretgebruikers dual users, wat inhoudt dat ze beide producten gebruiken. Dat is mogelijk nog schadelijker dan het alleen roken van een e-sigaret of een gewone sigaret. Verder zijn e-sigaretten onveiliger dan in eerste instantie werd gedacht en is het wachten op onderzoek naar de gevolgen van het roken van e-sigaretten op de langere termijn.

Overheidsmaatregelen gericht op het ontmoedigen van roken leiden tot nettobaten voor de samenleving. Die nettobaten komen voort uit de verbetering van de kwaliteit van leven van consumenten, uit de hogere arbeidsproductiviteit, uit minder brandschade en uit stijgende accijnsinkomsten voor de overheid. Bij een combinatie van maatregelen zoals aanbevolen door de WHO, zoals rookverboden, hulp bij stoppen met roken, massamediacampagnes, marketingbeperkingen en jaarlijkse accijnsverhogingen zullen de totale maatschappelijke baten tot 2050 71,4 miljard bedragen. Ik heb hier een vraag over aan de staatssecretaris. Ik begrijp dat hij bezig is met een belastingplan voor accijnzen tot 2023. Zou hij eventueel de stand van zaken daarvan kunnen geven? Zou hij eventueel ook kunnen zeggen hoe we het kunnen continueren, met het oog op in 2030 hopelijk al een rookvrije generatie te hebben? Want zoals ik eerder al zei, laten Australië en Californië zien dat accijnzen echt helpen om een rookvrije generatie te realiseren. Waar zouden de ambities dus naartoe moeten strekken? Volt wil dus zo snel mogelijk naar een rookvrije generatie, zoals ik al eerder heb gezegd. Wij zien graag dat daarvoor grof geschut wordt ingezet. Wij zien dus het liefst dat een pakje sigaretten van standaardformaat in 2025 €15 gaat kosten. Dat zou onze ambitie bijvoorbeeld zijn. Prijsverhogingen zijn voor preventie het meest effectief. Voorkomen is beter dan genezen, zo zullen we maar zeggen. Voor nu zouden we bijvoorbeeld graag zien dat de verhoging van de accijnzen in het Belastingplan wordt opgenomen.

Dan de wet die hier ter bespreking voorligt. Volt is het grotendeels eens met de strekking van de wet, maar Volt zou ook graag van de staatssecretaris horen in hoeverre hij het mogelijk acht om naast e-sigaretten andere tabaksproducten en aanverwante producten te includeren in de wet, zoals cigarillo's en heatsticks.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Mevrouw Kuik.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Dank, voorzitter. Dit is deel twee voor een rookvrije generatie. Ook dit wetsvoorstel steunt het CDA van harte.

Uit onderzoek blijkt dat emissies van verhitte tabak onder meer nicotine, kankerverwekkende stoffen en andere schadelijke stoffen bevatten die luchtwegproblemen veroorzaken. Het CDA gaat niet mee met het argument dat elektronische verhittingsapparaten ervoor zorgen dat mensen makkelijker van hun rookverslaving afkomen. Inmiddels is al enkele keren onderzocht wat er feitelijk gebeurt als rokers de traditionele sigaret verruilen voor de e-sigaret. Uit dat onderzoek blijkt dat ex-rokers die gebruikmaken van de e-sigaret, een twee keer zo grote kans hebben terug te vallen op het gebruik van de klassieke sigaret. Tegelijkertijd kunnen e-sigaretten voor de jeugd een opstapje zijn naar verslaving aan nicotine, waardoor zij op termijn overstappen op het roken van tabakssigaretten. Al met al steunt het CDA dus dat ook strenge

eisen worden gesteld aan de elektronische verhittingsapparaten, zodat deze niet aangetoond kunnen worden.

Voorzitter. Ik heb nog een aantal vragen. Wanneer ontvangt de Kamer het toegezegde onderzoek naar scenario's waaruit blijkt hoe de blootstelling aan schadelijke stoffen in shishalounges kan worden verminderd? Inmiddels weten we dat de regering van plan is om per 1 juli 2022 smaakjes in e-sigaretten te verbieden. Gaat dat ook gelden voor smaakjes in waterpijpen?

Voorzitter. De staatssecretaris schrijft in zijn schriftelijke beantwoording dat bij de verpakkingseisen voor de verhittingsapparaten, die per AMvB gesteld gaan worden, vooralsnog niet wordt gekozen voor het verplichten van een neutrale verpakking. Ik vraag de staatssecretaris waarom daar niet voor is gekozen. Is het niet beter en helderder om die regels direct voor alle tabaksproducten gelijk te stellen?

De staatssecretaris geeft aan nog niet te kunnen zeggen hoeveel verkooppunten er zullen verdwijnen als gevolg van de strengere eisen in dit wetsvoorstel. Wordt in de bestaande monitors ook meegenomen hoeveel verkooppunten van elektronische sigaretten en aanverwante producten er zijn en wat de ontwikkeling hierbij is?

Tot slot, voorzitter. Eerder wilde ik al een keer mondelinge vragen stellen over iets wat wel lijkt op snus -- is een nicotineproduct dat wordt gebruikt in Zweden -- maar geen snus is. Het zijn zakjes nicotine die mensen tussen de lip en hun tand stoppen. Daar zit dus veel nicotine in. Ik vraag de staatssecretaris of dit nu al verboden is. Zo nee, kan en wil de staatssecretaris hier dan wat aan doen? Verslavingsexperts zien dit opkomen en maken zich daar zorgen over.

Tot zover.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Maeijer.

Mevrouw Maeijer (PVV):

Dank, voorzitter. Ik heb enigszins geprobeerd om herhalingen uit mijn twee teksten te schrappen, gelet op het debat van vanochtend.

Ik wil toch nog even duidelijk maken dat het voor iedereen, jong en oud, natuurlijk het beste is om niet te roken, welk product dan ook, en dat voor mensen die toch nog roken, stoppen met roken altijd de beste en gezondste optie is. Ik denk alleen dat, als dat echt zo simpel zou zijn, waarschijnlijk veel mensen nog zouden roken. Een grote groep wil wel stoppen, maar lukt dat simpelweg niet. Zij hebben daarom bijvoorbeeld gekozen voor de e-sigaret. Deze groep, die ons de afgelopen weken massaal heeft gemaaild, loopt nu tegen het smaakjesverbod aan. Zij waarschuwen voor onbedoelde effecten zoals het terugvallen op de tabakssigaret, het over de grens halen van producten en het zelf gaan mengen van producten. Ik zou toch graag van de staatssecretaris willen weten: hoe kijkt hij aan tegen deze waarschuwingen? Deelt hij die

zorgen? Is er onderzoek gedaan naar die -- ik neem aan onbedoelde -- mogelijke neveneffecten van het smaakjesverbod? Heeft de staatssecretaris zicht op de grootte van deze groep? Klopt het dat meer dan 90%, volgens mij iets van 98%, van de groep die overgestapt is op de e-sigaret ex-roker is? En is er bijvoorbeeld zicht op hoeveel mensen met andere middelen geprobeerd hebben te stoppen met roken en nu uiteindelijk zijn uitgekomen bij de e-sigaret? Bent u met deze mensen in gesprek geweest?

Ik heb nog een aantal andere vragen. Ik geloof dat ik het ook in de schriftelijke ronde heb gevraagd, maar ik vraag toch nog even iets meer door. Ik zou graag willen weten of er ook is gekeken naar andere opties dan een totaal verbod op smaakjes. Is er ook gekeken naar bijvoorbeeld een optie om een bepaald aantal smaken beschikbaar te houden voor mensen die toch de e-sigaret roken? Is er gekeken naar het beschikbaar houden van bijvoorbeeld smaakjes zonder nicotine? Is er gekeken naar andere mogelijkheden dan het nu gelijk overstappen op een totaalverbod op smaakjes?

Ik las ook ergens dat er nu onderzoek wordt gedaan of zal worden gedaan naar een smaakjesverbod bij de waterpijp. Mevrouw Kuik vroeg daar ook naar. Mogelijk kunt u daar ook even iets meer op ingaan.

Dank je wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Mevrouw Bikker.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. Mochten er mensen thuis nieuw ingeschakeld zijn: ik noem heel kort mijn hoofdlijn bij het tegengaan van tabak. Ook nu nog overlijdt in Nederland elk halfuur iemand aan het gebruik van tabak. Als we daarover nadenken, moet het ons allemaal wel de ernst inscherpen van het voorkomen dat jongeren gaan roken en ook dat risico lopen, want niemand wil dat volgens mij voor al die jongeren die we allemaal zo graag ontmoeten en bezig zien. Dus dat stimuleert de ChristenUnie-fractie om met alles wat ze in zich heeft mee te werken aan die rookvrije generatie, in ieder geval in 2040. Als het eerder gerealiseerd is, is dat geen enkel probleem.

Voorzitter. Dat vind ik dus eigenlijk ook gelden voor alle vrouwen die in verwachting zijn en hun partners. Alsjeblieft, laten we daar nu al op inzetten. Zorg goed voor het kindje dat je verwacht. Als je daar hulp bij nodig hebt, zoek die dan ook.

Juist in die lijn en ook in lijn met wat het RIVM heeft aangedragen om de doelen in het Nationaal Preventieakkoord te halen, kunnen wij dit wetsvoorstel steunen. Die verrassing breng ik dan nu maar alvast. Enerzijds ziet het natuurlijk op de nieuwe apparaten die zijn ontwikkeld om tabak te verhitten. Ik weet niet eens goed hoe ik "IQOS" uit moet spreken, voorzitter, dus dat zegt dan wel weer iets over mijn bekendheid met de apparaten. Ik gok zo, maar als de voorzitter het beter weet, word ik vast vermaand. Die elektronische verhittingsapparaten zoals de IQOS, dat

staat voor "I quit ordinary smoking", zijn nieuwe vormen die roken voor jongeren toch weer makkelijker en toegankelijker maken. Juist dat willen wij graag tegengaan. Daarom steunen wij het onder de Tabaks- en rookwarenwet brengen van deze apparaten.

Mijn vraag is wel: lopen we zo niet telkens achter de feiten aan? Nu is dit weer ontwikkeld. Ik heb niet de vindingrijkheid om dan meteen weer iets anders te verzinnen, maar zijn we nu genoeg techniekonafhankelijk in de formulering? Of is het wachten tot er weer iets nieuws komt, dat je voor mijn part in de magnetron doet en opsnuift, of verzin het maar? Zou er nog een iets verdergaande maatregel gevonden kunnen worden, zo vraag ik de staatssecretaris. Heeft hij daar ook overleg over met zijn collega's over de grens? Want we horen van goede voorbeelden uit andere landen. Daar verwijst hij ook volop naar in de memorie van toelichting.

Voorzitter. Ik heb nog twee punten. Wat betreft die verhittingsapparaten: we zien nu ook al wel weer dat de tabaksindustrie eigenlijk een soort kanteling probeert te simuleren, alsof ze toch bezig gaat met gezondheid en met plantaardige geneesmiddelen via inhalatieapparaatjes. Het doel is uiteindelijk toch weer het aan de man brengen van hun eigen troep. Ik word daar een beetje cynisch van. Ziet het kabinet nog mogelijkheden om al die zogenaamde "vernieuwingen" in de tabakswaaren nog strenger aan te pakken, zoals ook bepleit is door longartsen als mevrouw De Kanter in Het Financieele Dagblad van 4 mei?

Voorzitter. Het tweede ding dat dit wetsvoorstel regelt, is het neutraal maken van sigaretten zelf, dus niet alleen de verpakking, maar ook de sigaretten zelf. Dat is een mooie stap. Ik vind dat ook wel logisch, maar dan zou het toch ook in de lijn der verwachting liggen om dat te doen bij de andere tabaksproducten? Daarom heb ik een amendement gemaakt dat die mogelijkheid schept. Het is een kan-bepaling, dus het hoeft niet direct. Je kunt, onderbouwd, kijken naar wat jongeren aantrekt. Misschien valt een bepaalde dikke sigaar, die ik een oudere man nog weleens zie roken, maar die verder wat minder gerookt wordt, daar wat minder snel onder, maar zodra dat hip wordt, kan het juist weer de wens zijn om daar eisen aan te stellen. Ik krijg graag een positieve reactie van de staatssecretaris hierop. Het doel is echt, opnieuw, om te voorkomen dat meer jongeren gaan roken, want wij weten wat voor ernstige gevolgen dat heeft.

Ten slotte, voorzitter, want dat mag ook weleens: complimenten aan de staatssecretaris dat hij onvervaard doorgaat met het uitvoeren van het Preventieakkoord, juist op dit punt, want dat is hard nodig.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Van der Laan van D66. O, sorry, er is nog een vraag van mevrouw Maeijer.

Mevrouw Maeijer (PVV):

De ChristenUnie wil ver gaan om tot een rookvrije generatie te komen. Ik zou toch wat willen vragen over het smaakjesverbod voor de e-sigaretten. Een grote groep mensen geeft aan dat ze overgestapt zijn op de e-sigaret omdat het hun simpelweg niet lukt om te stoppen met roken.

Daarom kiezen zij voor een minder schadelijk alternatief. Zij hebben ons, en waarschijnlijk ook u, de afgelopen weken massaal benaderd. Zij waarschuwen voor onbedoelde effecten. Zij maken zich er zorgen over dat ze terugvallen op de tabakssigaret, dat ze producten over de grens gaan halen of dat er zelf gemengd gaat worden. Hoe kijkt de ChristenUnie hiertegen aan? Want het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn van een smaakjesverbod dat u mensen straks weer massaal aan de tabakssigaret helpt.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik heb dat ook gelezen. Dank voor die vraag. Ik heb me ook verwonderd over die smaakjes. Ik wist tot voor kort niet dat appeltaartsmaak bestond. Meerdere mensen die mij mailden, vonden die het allerlekkerst. Dan denk je: wat betekent dat? Ik ben er dus verder naar gaan kijken en ontdekte dat er zelfs een unicornsmaak bestond. Toen werd ik eerlijk gezegd al wat ongeruster. Voor deze groep is het wellicht inderdaad zo dat al die smaakjes hen helpen, maar ik zie toch ook wel de aantrekkende werking die dit allermeeest op jongeren heeft, zoals van unicorn. Ik heb kinderen en ik weet dat het op een gegeven moment gewoon hip is. Ik kan me nog meer verrassende smaakjes voorstellen. Als mevrouw Maeijer naar het RIVM gaat, zal ze ontdekken dat er vele smaken zijn die mensen er toch toe verleiden om te gaan roken. Ik denk dat de staatssecretaris best nog eens zijn inschatting uiteen kan zetten van wat het betekent voor de groep mensen die al rookt, maar waarvan we absoluut hopen dat ze stoppen met roken. Juist het proeven van tabak en hoe vies dat is, is dan misschien wel een aanleiding om te stoppen. Laten we alles in het werk stellen om die mensen te helpen. Maar het veel grotere gevaar is dat we met allerlei verblindende smaakjes mensen soort van helpen om te blijven roken. Dat steun ik niet, dus vandaar dat ik het wetsvoorstel wel snap.

Mevrouw **Maeijer** (PVV):

Er is inderdaad een veelheid aan smaken. Ik heb mij daar ook over verwonderd als niet-roker, niet-damper of hoe het ook heet. Volgens mij is er ook RIVM-onderzoek waaruit blijkt dat de populairste smaken menthol en fruit zijn. Zou het niet beter zijn om te onderzoeken of er niet een andere mogelijkheid is dan een totaalverbod? Want je weet dat je een bepaalde groep mensen mogelijk terugdrijft naar de tabakssigaret, omdat zij nu eenmaal gekozen hebben voor banaan of appel of ik-weet-niet-welke smaak. Het zou toch heel erg zonde zijn als dat het gevolg is van het wetsvoorstel of het besluit dat hier nu voorligt? Dat kan toch niet de bedoeling zijn? Dat zijn mensen die veelal hebben geprobeerd te stoppen met roken, maar bij wie het niet is gelukt. Zij hebben nu een alternatief.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dit is duidelijk een weging. Je ziet dat er beide kanten op gevolgen zijn. Ik zou het ook andersom tegen mevrouw Maeijer kunnen zeggen. Van zo'n IQOS of andere e-smoker teruggaan naar tabak roken is een kleinere stap dan wanneer je helemaal gestopt bent. Dat is één. Daarmee maken we het mensen dus ook moeilijker om te stoppen. Zo zou je ook kunnen redeneren.

Een tweede punt is dat jongeren hierdoor nog steeds makkelijker de stap maken. Het is inderdaad minder schadelijk; dat blijkt uit onderzoek. Tegelijkertijd maakt het de stap naar verdergaan met roken makkelijker. Het vergroot dus toch de kloof met helemaal niet beginnen. Ik wil die kloof groter hebben en wil dat mensen er gewoon niet aan beginnen. Als je begint met lekker appeltaart opzuigen, kun je er misschien maar beter een bakken. Dan ben je er toch een hele dag mee bezig. Dat is ook niet zo gezond, maar toch van een andere omvang en ernst dan dat je aan zo'n inhalator zit.

Mevrouw **Maeijer** (PVV):

Tot slot, voorzitter. Ik hoor heel graag ook van de staatssecretaris hoe het precies zit met die groep mensen die nu gebruikmaakt van de e-sigaret. Voor het merendeel zijn dat ex-rokers. Het zijn dus geen mensen die denken: goh, ik rook niet, maar laat ik eens unicorn gaan roken. Het zijn mensen die hebben gerookt, die daarvan af willen, die het hebben geprobeerd en die nu daarbij zijn uitgekomen. Dat is een andere groep, lijkt mij.

De **voorzitter**:

Ten slotte, mevrouw Bikker.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Daar zit precies het lastige, want ook qua handhaving en uitvoerbaarheid zijn die groepen niet uit elkaar te trekken bij het verkopen van deze apparaten en bij het verkopen van deze smaakjes. Hoezeer ik de afweging van mevrouw Maeijer begrijp tussen mensen die gebruiken en mensen die liever appeltaart roken dan pure tabak: er zit wel een afweging in qua uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Ik snap dan de afweging van de regering, maar het is natuurlijk prima als dat nog eens verder wordt uitgelegd. Als er ook nog wegen zijn om mensen die op weg naar het stoppen hier halt gehouden hebben, verder te helpen om te stoppen, dan heb ik alle bereidheid om mee te denken met goede voorstellen van de PVV-fractie.

De **voorzitter**:

Dank u zeer. Dan is nu het woord aan mevrouw Van der Laan namens D66.

Mevrouw **Van der Laan** (D66):

Dank u wel. Wij zijn voor een rookvrije generatie. Dat willen we graag versnellen en versterken. Het is fijn dat we vandaag achterelkaar over twee wetswijzigingen kunnen spreken. Ik heb ook mailtjes gekregen, mevrouw Maeijer. Daar zullen vast mailtjes tussen hebben gezeten van mensen die gestopt zijn met roken en dan vapors en dampers gebruiken. Heel veel van die

mailtjes noem ik ook gewoon bots; geautomatiseerde mailtjes die ik heb gekregen. Wekenlang was dit het kenmerk van een wereldwijde agressieve marketing van de tabakslobby. Dat gaat mij heel ver. Ik noem de drempel die net ook is aangehaald. Het gebruik van e-cigarettes met lekkere smaakjes wordt geromantiseerd. Mij gaat het erom dat mensen niet beginnen. Het zijn veelal jongeren die beginnen. Als die drempel lager is door het gebruik van e-cigarettes, dan is de kans drie tot vijf keer groter dat ze daadwerkelijk gaan roken. Dat gaat mij te ver; dat willen we niet. Vandaar dat wij achter de maatregelen staan die hier vandaag voorliggen.

Dit wetsvoorstel regelt dat naast de verpakkingen ook de sigaretten een neutraal uiterlijk krijgen. Er is bij de verpakkingen gekozen voor een groen-bruine kleur. Deze zou het meest onaantrekkelijk zijn. Deze wet gaat erover dat ook de sigaretten zelf neutraal moeten zijn, maar welke kleur moeten deze krijgen? Ook bruin, of blijft het bij wit? Ik snap dat we niet willen dat sigaretten glitters of leuke kleurtjes bevatten, maar het is mij nog niet helemaal duidelijk welke kleur en formaat het kabinet dan gaat voorstellen.

Omdat deze wet ook eisen gaat stellen aan de kenmerken van een sigaret, vraag ik me af wat de stand van zaken is rond de zogenoemde "sjoemelsigaret" en de Europese regelgeving ten aanzien van de meetinstrumenten. Er wordt gemeten of sigaretten niet te veel schadelijke stoffen bevatten, maar door kleine gaatjes in de sigaretten kunnen tabaksproducenten deze meetmethode omzeilen, zo bevestigde ook het RIVM. Nu wil de Europese Commissie nog steeds niet de eisen voor een goede meetmethode aanpassen. Dat was recentelijk in het nieuws, in mei 2021. Wat zijn de ontwikkelingen op dit punt of wat kan de staatssecretaris hier verder aan doen?

Naast sigaretten zijn er andere tabaksproducten die schadelijk zijn voor de volksgezondheid, zoals de e-cigarette. Daar heb ik net al wat over gezegd. Wij vinden dat voor e-cigarettes dezelfde regels moeten gaan gelden als voor gewone sigaretten. Wij steunen dan ook het voorstel om deze producten onder de tabakswet te laten vallen. Wel is voor mij nog onduidelijk wat de plannen zijn voor het uiterlijk van tabaksproducten als sigaren, cigarillo's, tabaksticks en e-sigaretten. In het Preventieakkoord is gesteld dat wordt overwogen om de verpakkingen in 2022 gelijk te trekken. Wat is daarvan de stand van zaken en hoe zit het met het uiterlijk van deze producten zelf? Sigaren en cigarillo's zijn gewikkeld in een blad, dus die zijn al vrij neutraal, zou je kunnen zeggen. Ik ben benieuwd naar de reactie. Is dan ook bekend hoeveel effect dit zou hebben?

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan ten slotte van de zijde van de Kamer de heer Van Campen van de VVD.

De heer Van Campen (VVD):

Voorzitter. Dank u wel. In het hiervoor gevoerde debat hebben we met elkaar uitvoerig stilgestaan bij de schadelijke effecten van roken. De cijfers zijn ons inmiddels wel helder: 20.000

doden per jaar als gevolg van tabaksgebruik. 75 startende jongeren per dag. Het is onacceptabel en moet worden teruggebracht. Voor de VVD geldt bij de weging van dit voorstel eigenlijk maar één ding: de gezondheidsconsequenties voor de gebruiker. Langs die lijn hebben wij het voorliggende voorstel beoordeeld.

Het is logisch dat het decennialange beleid van rookontmoediging heeft geleid tot het zoeken naar alternatieve wegen. Zo stelt de regering dat uit onderzoek blijkt dat tabaksfabrikanten bij het invoeren van nieuwe regels de grenzen van de wet opzoeken om het doel van de wet te omzeilen. Recent heeft de staatssecretaris een voorstel om smaakjes in elektronische sigaretten te verbieden, voorgelegd aan de Raad van State. Net als een aantal collega's al zeiden: ook onze mailboxen stroomden vol met berichten van mensen die ons opriepen om hier niet in mee te gaan. Juist omdat dit hen van het nog ongezontere roken afbracht, zo lezen we veel.

Hetzelfde dilemma doemt op bij het voorliggende wetsvoorstel. Ik wil hier graag stilstaan bij wat dit voor onze fractie betekent, want wij willen niet dat mensen van de regen in de drup belanden. Wij zijn overtuigd door onderzoek dat stelt dat ook het gebruik van elektronische sigaretten slecht is voor de gezondheid. Het dient als opmaat naar het gebruik van de klassieke sigaret of de twee worden naast elkaar tegelijkertijd gebruikt. Ook al zijn wij wars van het geheven vingertje en het betuttelende toontje: wij willen gewoon dat mensen de kans krijgen om een leven lang gezond te zijn. Het voorstel om in te kunnen grijpen op kleur- en uitstraling van sigaretten weegt de VVD langs het uitgangspunt van beleidsconsistentie.

Voorzitter. Het is eigenlijk niet uit te leggen dat je enerzijds forse maatregelen neemt om de sigarettenprijs te verhogen, speciaalzaken vraagt om hun reclame in te binden en alleen onder de strengste voorwaarden in de speciaalzaak nog tabaksproducten te mogen laten zien, en je anderzijds de tabaks- en rookwarenindustrie de volle gelegenheid geeft om fancy, hippe sigaretten te maken, terwijl de afschrikwekkende foto's van de gevolgen van het roken van de pakjes af springen.

Wat gaat de staatssecretaris nu precies doen met de bevoegdheid die hij hier van de Kamer vraagt? Het voorschrijven van neutrale sigaretten behoort niet tot de implementatie van de Tabaksproductenrichtlijn, zegt hij. Maar wat regelt die nu concreet precies? De ministeriële regeling moet, voor zover ik heb begrepen, nog worden opgesteld. Daarin gaat de regering eisen stellen aan het uiterlijk van sigaretten, maar welke eisen zijn dat? Daar zit ook een gevoeligheid voor de uitvoering volgens de NVWA, zo lezen we. Zij kunnen eigenlijk pas echt beoordelen wat de impact is op het moment dat de ministeriële regeling bekend is.

Kan de staatssecretaris aangeven hoe dat vervolgtraject eruitziet, wanneer de ministeriële regeling bekend wordt en of het de bedoeling is dat die gelijktijdig in werking treedt met het wetsvoorstel? Ik hoor graag een reactie van de staatssecretaris. Wel moet worden opgemerkt dat het in ieder geval een hele opluchting is dat onder "verhittingsapparaten" niet magnetrons en ovens worden verstaan. Dat stelt in ieder geval de lasagne voor het komende weekend weer veilig, zou ik maar willen zeggen.

Voorzitter. Tot slot. Onder de streep zijn mensen zelf verantwoordelijk voor de keuzes die ze maken in het leven. Het past een overheid niet daar een waardeoordeel aan te verbinden, iets wat ik mij als liberaal nooit in het hoofd zou halen om te doen. Wel vind ik dat de overheid de

plicht heeft om alles in het werk te stellen om mensen de kans te geven, hun leven gezond te kunnen leiden. In afwachting van de antwoorden op onze vragen zien wij het voorliggende voorstel als ondersteuning van dat uitgangspunt.

Dank u wel.

De voorzitter:

Ik dank u zeer. Dan zijn wij heel vlot gekomen aan het einde van de eerste termijn van de Kamer. Ik stel voor dat we gaan schorsen tot 14.00 uur en dan gaan we luisteren naar de antwoorden van de staatssecretaris.

De vergadering wordt van 13.43 uur tot 14.04 uur geschorst.

De voorzitter:

We gaan, als de ondersteuning haar plaats heeft ingenomen, het woord geven aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Staatssecretaris Blokhuis:

Dank, voorzitter. Dit is de behandeling van het tweede wetsvoorstel dat vandaag aan de orde is. Ik wil beginnen door toch even met ere de namen te noemen van twee longartsen: Wanda de Kanter en Pauline Dekker. Wanda de Kanter is gestopt als longarts; zij is nu helemaal bezig met de strijd tegen het roken. Inmiddels zijn ze allebei officier in de Orde van Oranje-Nassau vanwege hun verdiensten in de strijd tegen het roken. Een van de woordvoerders noemde hun naam. Toen dacht ik: ik vind het ook wel gepast om hun namen te noemen, omdat zij er heel consequent in zijn en ze volgens mij van grote betekenis zijn voor het gezondheidsbelang van Nederland.

Dit tweede wetsvoorstel brengt elektronische verhittingsapparaten onder de Tabaks- en rookwarenwet. Dat zijn apparaten die tabak niet verbranden, zoals bij een sigaret gebeurt, maar die verhitten. Voor de goede orde: ik heb het hier dus niet over e-sigaretten, omdat die vloeistof verhitten. E-sigaretten vallen al onder het rookverbod. Hier gaan we dat regelen voor de elektronische verhittingsapparaten. Ik ga daar wel een stap verder in. Verschillende woordvoerders hebben al gerefereerd aan het verbieden van smaakjes. Daar kom ik straks apart op terug.

Maar voor de duidelijkheid: dit wetsvoorstel gaat over verhittingsapparaten en niet over e-sigaretten. De IQOS -- zo spreek je dat uit, zeg ik even tegen mevrouw Bikker -- van Philip Morris is een voorbeeld van een elektronisch verhittingsapparaat. Het ziet eruit als een gadget en het is vernieuwend en slim ontworpen. Vooral voor jongeren is dat aantrekkelijk. Het gebruiken van de

IQOS is schadelijk voor de gezondheid. De tabaksstick die met IQOS wordt verhit, bevat onder andere kankerverwekkende stoffen; dat blijkt uit onderzoek van het RIVM.

De tabaksstick is als een tabaksproduct gedefinieerd, en valt daarom al onder de Tabaks- en rookwarenwet, maar dat verhittingsapparaat zelf nog niet. Omdat elektronische verhittingsapparaten noodzakelijk zijn voor het verhitten van tabakssticks, kunnen deze apparaten niet los worden gezien van die tabaksproducten. Daarom wordt met deze wetswijziging ook het apparaat zelf onder de Tabaks- en rookwarenwet gebracht. Dit naar analogie van de e-sigaret, waarbij zowel het apparaat als de navulvloeistof onder de Tabaks- en rookwarenwet valt.

Mevrouw Bikker zei: de industrie is ons nog steeds te snel af en hoe kan je alles onder één definitie vangen? Dat hebben we nu geprobeerd zo breed mogelijk te doen. Het is mijn grootste ambitie om niet achter de feiten aan te hollen bij het tabaksbeleid. Wij hebben geprobeerd dit zo breed te definiëren dat allerlei nieuwe gadgets er ook onder zouden moeten vallen. De industrie is inventief, is vandaag meermalen gebleken. Ik beloof dus niet dat ze ons niet op een andere manier gaan verrassen, maar dan gaan we kijken of we daar dan ook weer zo snel mogelijk op kunnen reageren.

Voorzitter. We gaan het in het wetsvoorstel zo regelen dat verschillende wettelijke verboden die nu al gelden voor tabaksproducten, zoals het rookverbod, het reclameverbod en de leeftijdsgrens van 18 jaar, ook op deze apparaten worden toegepast. Onze kinderen moeten kunnen opgroeien in een rook- en tabaksvrije omgeving. Dat betekent ook dat kinderen beschermd moeten worden tegen de verleiding om elektronische verhittingsapparaten te kopen en te gebruiken. Dat is het ene deel van het wetsvoorstel.

In het wetsvoorstel is nog een wijziging opgenomen. Daarmee wordt het mogelijk om bij een ministeriële regeling eisen te stellen aan het uiterlijk van sigaretten. Deze maatregel ligt in het verlengde van de eis die sinds 1 oktober 2020 geldt, namelijk dat verpakkingen van sigaretten en shagtabak neutraal moeten zijn. Door nu ook een standaarduiterlijk voor sigaretten zelf voor te schrijven, wordt voorkomen dat de marketingactiviteiten worden verplaatst van de verpakking naar de sigaret zelf. Een standaarduiterlijk voor een sigaret trekt minder de aandacht. Ik ga straks in op andere producten.

Dat brengt me bij het eerste blokje met antwoorden, over de inhoud van het wetsvoorstel. Het tweede blokje gaat over e-sigaretten. Dat gaat om vragen die niet rechtstreeks betrekking hebben op dit wetsvoorstel, maar die wel gesteld zijn over de e-sigaret. Tot slot is er een blokje overig. Ik heb dus drie blokjes, voorzitter.

Het eerste blokje is: de inhoud van het wetsvoorstel. Het tweede blokje gaat over e-sigaretten. Dat zijn dus vragen die niet rechtstreeks betrekking hebben op dit wetsvoorstel, maar wel zijn gesteld. Tot slot heb ik een blokje overig. Ik heb dus drie blokjes, voorzitter.

Het wetsvoorstel zelf. CDA, ChristenUnie, Volt en D66 hebben vragen gesteld over het neutrale uiterlijk van de tabaksproducten. Er wordt hier een mogelijkheid geboden om een neutraal uiterlijk te ontwerpen voor de sigaret. Verschillende vraagstellers vroegen: waarom doe je dat

niet ook voor cigarillo's, sigaren, heatsticks of andere dingen? Het simpele antwoord is: de huidige formulering van dit wetsvoorstel laat dat niet toe. Dan moet de grondslag van dit wetsvoorstel worden uitgebreid. Die kan natuurlijk wel worden uitgebreid en ik zie dat mevrouw Bikker daar een amendement over heeft ingediend op stuk nr. 7. Ik weet niet of alle leden dat ook hebben gezien. Maar in de toelichting wordt dus aangegeven dat er meer producten onder de werking van dit wetsvoorstel moeten worden gesteld, zodat ook cigarillo's, sigaren en andere rookproducten neutraal kunnen worden vormgegeven. Ikzelf zie dat als in lijn met de afspraken die we hebben gemaakt in het Preventieakkoord. In dat licht bezien, wil ik bij dit amendement de appreciatie geven: oordeel Kamer.

Mevrouw Kuik heeft gevraagd: hoeveel verkooppunten voor verhittingsapparaten gaan er verdwijnen? Wordt in monitors meegenomen hoeveel verkooppunten van e-sigaretten er zijn en wat de ontwikkelingen hierin zijn? De regelgeving over de vermindering van de verkooppunten, zoals het verbod op verkoop via internet en in supermarkten, waar we het het vorige uur ook over hadden, geldt ook voor e-sigaretten en verhittingsapparaten. Het aantal verkooppunten zal de komende jaren naar alle waarschijnlijkheid wel gaan afnemen. Wij monitoren het aantal verkooppunten van deze producten nu echter nog niet. Het merendeel van de verkooppunten van tabak verkoopt echter ook e-sigaretten. De verkooppunten hebben we wel in beeld bij de gecombineerde verkoop, dus e-sigaretten en gewone sigaretten en sigaren. Op hoofdlijnen zullen we daarmee wel zicht gaan krijgen op verkooppunten van e-sigaretten en dat is volgens mij precies de bedoeling van mevrouw Kuik.

Voorzitter. Ik heb de vraag van mevrouw Bikker over IQOS eigenlijk al meegenomen in mijn inleiding. We lopen achter de feiten aan en we moeten het niet in een bredere verzamelnaam stoppen. Ik ben daarop ingegaan, dus die hoeft ik niet apart te beantwoorden.

Verschillende fracties hebben gevraagd: hoe gaat zo'n sigaret er nou uitzien? In de wet is een delegatiebepaling opgenomen, zodat de eisen aan de standaardcigaret, waaronder de kleur, bij ministeriële regeling worden vastgesteld. De vormgeving wordt bij ministeriële regeling vastgesteld. In Australië, Frankrijk, Hongarije, Nieuw-Zeeland, Noorwegen en Ierland is dit al gerealiseerd. Er zijn dus nogal wat landen die hiermee bezig zijn, dus we lopen hier echt niet in voorop. We horen wel bij de kopgroep, maar er zijn landen die dit gewoon al hebben. Daar is gekozen voor een witte sigaret. Voor de eisen aan een neutrale sigaret is gekozen om aan te sluiten bij regelgeving in andere landen. Dat is ons uitgangspunt. Als er Kamerleden zijn die het stoer vinden om in Nederland met olijfgroene sigaretten te gaan werken, dan onderscheiden we ons, maar dit wordt bij ministeriële regeling vastgesteld, dus geeft u ons alstublieft het vertrouwen dat wij dat goed gaan doen. Al die landen die ik net noemde, hebben gekozen voor wit.

De heer Van Campen heeft gevraagd: wat gaat de staatssecretaris doen met de bevoegdheid die hij hier van de Kamer vraagt? Hoe ga je dat vormgeven? Ik noemde al die landen die als voorbeeld hebben gediend. In de ministeriële regeling worden de specifieke eisen gesteld voor het uiterlijk van sigaretten. Ik herhaal eigenlijk weer het antwoord dat ik net gaf: dat wordt in de ministeriële regeling vastgelegd. Dat is een bevoegdheid van het kabinet, zoals u weet. Wij neigen ernaar om de lijn te volgen van landen die hetzelfde hebben gedaan. Alle gadgets gaan dus afgehouden worden van het uiterlijk van een sigaret en geen randjes en tierelantijntjes. Het

wordt een plain witte sigaret, tenzij er een filter aan zit. Ik weet niet of een filter ook wit moet. Daar kun je nog over verschillen. Dit waren alle antwoorden over het wetsvoorstel zelf.

Dan ga ik over naar de antwoorden op de vragen over de e-sigaret. Er is veel gesproken over het smaakjesverbod. Mevrouw Maeijer vroeg: ik heb daar kennis van genomen, maar zijn er nou nog alternatieven overwogen, bijvoorbeeld om een paar smaakjes te houden? In antwoord daarop het volgende. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat zoete smaken de e-sigaret aantrekkelijk maken, met name voor jongeren. Ik ben ook bij het RIVM geweest; misschien meer woordvoerders van de Kamer ook. Ik vond het ongelooflijk hoe inventief dat is. Bij dozijnen staan daar de smaakjes. Die zijn echt niet bedoeld voor 80-plussers, die zijn goeddeels gericht op jongeren. We willen een rookvrije generatie. Dan moet je je ook richten op jongeren. Om deze jongeren te beschermen en het gebruik van de e-sigaret te ontmoedigen, is daarom besloten om alle smaken anders dan tabak te verbieden. Het kabinet is van mening dat het beschermen van jongeren tegen de schadelijkheid en verslavendheid van het product zwaarder weegt dan de aantrekkelijkheid van de e-sigaret als stoppen-met-rokenmiddel. Het gros van de smaakjes heeft ook niente, nada, niks met tabak te maken, zoals mevrouw Bikker ook aangaf: appeltaart, blueberry cheesecake et cetera. Daarom beperken we ons tot puur tabak. Ik zeg daarbij dan ook gelijk, ook in de richting van mevrouw Maeijer, dat wat ons betreft de e-sigaret natuurlijk een instrument blijft dat ingezet kan worden om mensen te laten afkicken van de verslaving. Dat heb ik ook in eerdere debatten gezegd, ook tegen de fractie van de PVV. Dat vinden wij een te verdedigen route, maar daar hebben we echt geen smaakjes voor nodig, want mensen die verslaafd zijn aan tabak kun je ook via de e-sigaret, via de tabakssmaak, laten afkicken. Daar hebben ze volgens mij geen appeltaart voor nodig.

Voorzitter. Mevrouw Maeijer vroeg: hoe kijkt de staatssecretaris aan tegen de waarschuwingen over onbedoelde mogelijke neveneffecten van het smaakjesverbod? Klopt het dat ongeveer 90% van de mensen die de e-sigaret roken, ex-rokers zijn? Veel e-sigaretgebruikers roken ook nog tabakssigaretten. Dat blijkt uit onderzoek. Dat vind ik heel zorgelijk. Misschien is de combinatie zelfs nog schadelijker dan het gebruik van een van beide producten. Doordat beide producten gebruikt worden, bestaat er een kans dat mensen door het smaakjesverbod gaan terugvallen naar de reguliere sigaret. Het kabinet is dan ook van mening dat zowel roken als dampen schadelijk is en dat de grootste gezondheidswinst wordt behaald wanneer rokers volledig stoppen met beide producten. Roken past daar niet bij en een vervangend schadelijk product zoals het overstappen op de e-sigaret is geen goede vervanging, tenzij het is om heel gericht onder begeleiding af te kicken. Het beleid van de regering is er daarom op gericht de consument te wijzen op gezondheidsrisico's van tabaksproducten en aanverwante producten, waaronder e-sigaretten. Wij zien ook in andere landen dat de e-sigaret echt een opstapproduct is voor jonge mensen, voor niet-rokers, naar roken. Zoals ik al aangaf: als je het gebruikt als afkickinstrument, dan zijn we gelijk in gesprek.

Dat brengt me bij het kopje overig, voorzitter.

Mevrouw **Maeijer** (PVV):

Ik haak daar toch nog even op in. Van hoeveel mensen van de groep dampers die nu de e-sigaret gebruiken, verwacht de staatssecretaris dat ze zullen terugvallen op het gebruik van de tabakssigaret door het verbod op de smaakjes?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Volgens mij is daar nog nooit onderzoek naar verricht. Ik hoop eerlijk gezegd: zo weinig mogelijk. Ons streven is gewoon en-en. Wij willen én de e-sigaret terugdringen én de gewone sigaret, want ook de e-sigaret, zo hebben verschillende onderzoeken laten zien ... Er is ook internationaal onderzoek. Wij spannen ons ervoor in om zowel de tabakssigaret zelf, dus de sigaret zonder vloeistof, als de e-sigaret terug te dringen. Het is dus en-en. Wat mij betreft is de vraag of er terugval is minder interessant. We willen allebei niet.

Mevrouw **Maeijer** (PVV):

Dat begrijp ik. Dat wil, denk ik, iedereen. Niemand hier pleit ervoor dat iedereen massaal een e-sigaret gaat roken. Dat is ook niet mijn inbreng, integendeel. Alleen is er nou eenmaal een groep mensen die hem gebruikt en die aangeeft: ik heb geprobeerd te stoppen en het lukt me niet; ik ben nu uitgekomen bij de e-sigaret. Ik ben bang voor het volgende. Schiet u zichzelf straks niet in de eigen voet als blijkt dat er eigenlijk helemaal geen zicht is op hoeveel mensen dan zeggen terug te vallen op de tabakssigaret?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik zou willen voorstellen om sowieso te monitoren wat de effecten daarvan zijn. Dat sluit ook aan op de motie van mevrouw Maeijer uit het vorige debat. Ik bedoel dat we in beeld brengen welk effect deze specifieke maatregel heeft, die overigens nog van kracht moet worden. Ik heb eerlijk gezegd ook woordvoerders van de PVV-fractie een pleidooi horen houden voor het roken van de e-sigaret. Het zijn niet mevrouw Maeijer en mevrouw Agema, maar andere woordvoerders die daar een pleidooi voor hebben gehouden. Ik zou het jammer vinden als de indruk gaat bestaan dat het een goed alternatief is. Wat dit kabinet doet, is het volgende. Wij willen wel e-sigaretten die een tabakssmaak hebben in de lucht houden, juist om mensen in staat te stellen om via de e-sigaret af te kicken van de reguliere sigaret. Het is een hele gekke route als we van de reguliere sigaret via appeltaart en strawberry naar nul gaan. We moeten daar ook de doortraptheid van de tabaksindustrie in zien. Die producten zijn echt niet gericht op de oudere generatie. Die zijn echt gericht op de jongere generatie. Die willen ze op die manier in aanraking laten komen met tabaksverwante producten.

Voorzitter. Ik ga naar de overige vragen. Allereerst over de accijnsverhoging. Mevrouw Gündoğan vroeg: hoe sta je tegenover een accijnsverhoging voor volgend jaar, maar ook verder kijkend? Zoals mevrouw Gündoğan weet, hebben wij in het Preventieakkoord afgesproken dat we mikken op een tientje in 2023. Ik heb weleens gezegd in een interview: wat mij betreft mag het wel €20 per pakje worden. Ik hoorde mevrouw Gündoğan zeggen: van mij mag het €15

worden. Dat zit er mooi tussenin. Maar feit is dat onomstreden is dat het duurder maken van sigaretten een van de beste instrumenten is om roken onaantrekkelijk te maken en terug te dringen.

Wij hebben onderzoek gedaan naar de effecten van de eerste accijnsverhoging. Dat moet materiaal bieden om voor het Belastingplan van volgend jaar een weloverwogen besluit te kunnen nemen om tot verdere verhoging over te gaan. Wat betreft de stappen daarna kan ik zeggen dat wij eerder hebben aangegeven dat een besluit over een verdere verhoging naar dat tientje na 2023 -- dat moet een volgend kabinet doen, tenzij de formatie echt heel lang duurt -- in de zomer van volgend jaar genomen zou moeten kunnen worden. Dat lijkt me een heel logisch moment om te zeggen: is volgend jaar de laatste verhoging of gaan we daarmee verder?

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Sorry, want ik stelde hier nu geen vragen over, maar ik probeer hier ook de erfenis van mijn voorganger mevrouw Dik-Faber goed te beheren. Vandaar dat ik mij meld, want juist van haar hand is bij het vorige overleg over preventie, in februari, een motie aangenomen die erop ziet om bij het Belastingplan 2022 al voorstellen te doen om, na ommekomst van het onderzoek waarover de staatssecretaris net sprak, toch die accijnzen te verhogen. Nu bespeur ik in het antwoord van de staatssecretaris heel licht dat het zou kunnen dat het toch een jaar verder geduwd wordt dan de motie uitspreekt. Dat zou ik zeer betreuren, want er is Kamerbreed -- volgens mij gaat het om meer dan 90 zetels, dus dat is toch wel een ruime steun in de rug van de staatssecretaris -- gezegd: kijk hier alvast naar voor het Belastingplan 2022.

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Dat laatste gaan we heel nadrukkelijk doen. We hebben dat onderzoek. We moeten op basis daarvan gaan kijken of er voldoende reden is om de volgende accijnsverhoging volgend jaar te effectueren. Het mag duidelijk zijn dat ik me ervoor in wil zetten dat we die stap inderdaad gaan zetten. Als ik dat zeg, stel ik mij daarmee al best wel kwetsbaar op, want dit is mijn inzet in het kabinet en als het niet lukt, weet de Kamer dat ik niet mijn punt heb gehaald. Maar ik geef mijn inzet bloot. Dat is in het kader van transparantie wel handig, denk ik. En ik voel mij breed gesteund door 90 Kamerleden. Dat is wel een comfortabele gedachte.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Zelfs 91. Hoe fijn is dat?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Voorzitter. Ik kom bij het onderwerp shishalounges. Daar hebben verschillende fracties vragen over gesteld: mevrouw Maeijer, mevrouw Kuik en ook anderen. Er werd gevraagd: wanneer

ontvangt de Kamer het toegezegde onderzoek naar scenario's om de blootstelling aan schadelijke stoffen in shishalounges te verminderen? Inmiddels weten we dat de regering van plan is om smaakjes te verbieden, zeggen de vraagstellers. Zij vragen: gaat dit ook gelden voor smaakjes in waterpijpen en, zo ja, welk effecten heeft dat dan op shishalounges? Het onderzoek waarnaar wordt gevraagd, is binnenkort gereed. Ik verwacht het rapport na het zomerreces aan de Kamer te kunnen aanbieden.

Het verbieden van zoete smaakjes voor waterpijptabak is een van de scenario's. Maar dan komt er een teleurstellende mededeling: juridisch gezien blijkt het niet mogelijk te zijn om die nu te verbieden, omdat de Europese Tabaksproductenrichtlijn geen ruimte aan de lidstaten biedt om zelf smaken van tabak te reguleren. Dat kan wel, maar dan moet de betreffende richtlijn worden aangepast. Als de vragenstellers zeggen "doe dat dan", dan neem ik die uitnodiging gelijk aan om daar onze invloed aan te wenden. Het mag namelijk duidelijk zijn dat we geen objectieve verdediging hebben als we dat onderscheid moeten uitleggen. In Europa moeten we daar dus het gesprek over aangaan om dat ook te effectueren.

Voor vloeistoffen voor e-sigaretten hebben lidstaten wél de ruimte om smaken te verbieden. Dat is best wel vreemd. We moeten daar dus het Europees gevecht over aangaan. Ik ben de eerste die de vinger opsteekt om dat te doen.

Voorzitter. Mevrouw Kuik heeft gevraagd naar de nicotinezakjes; weer iets nieuws. We kenden snus, maar dit is weer iets anders. Als we niet oppassen zijn die nicotinezakjes opeens de gadget die je als jongere moet hebben. Deze producten vallen niet onder de Tabaks- en rookwarenwet. Ik heb de Kamer begin dit jaar, op 4 maart, geïnformeerd over mijn wens om deze producten onder de Tabaks- en rookwarenwet te reguleren. Intussen worden we op dit punt ook haast weer ingehaald door de actualiteit. De populariteit neemt namelijk wel met hele forse schreden toe. Ik bekijk nu samen met de toezichthouder welke mogelijkheden er zijn om onder de Warenwet te handhaven, om zo met name jongeren en mensen die geen tabak gebruiken te beschermen tegen gebruik van deze producten. Dus de eerste lijn zou zijn om onder de Warenwet een verbod in te stellen. Ik wil daarnaast, want dat is een steviger lijn om het goed te borgen, een wetswijziging voorbereiden om nicotineproducten zonder tabak op te nemen in de Tabaks- en rookwarenwet en om nicotinezakjes in het bijzonder te verbieden. Dus dat is de langetermijnoplossing. De oplossing op de korte termijn is de Warenwet. Ik hoop de Kamer daar op korte termijn over te informeren.

Mevrouw Van der Laan heeft gevraagd naar de sjoemelsigaret. Ik vind dat een terechte vraag, want dat is ook zo'n gebed zonder end, waarbij je hoopt dat dat inzicht ook breder doorbreekt dan alleen in Nederland. U weet dat ik me daar in de afgelopen jaren fors voor heb ingespannen. Ik heb daar de vorige Eurocommissaris en ook de huidige Eurocommissaris persoonlijk op aangesproken. Mevrouw Kyriakides was heel geïnteresseerd, evenals Andriukaitis, de vorige Eurocommissaris. Ik heb ze gezegd dat de ISO-meetmethode voor teer, nicotine en koolmonoxide niet correct is. Die methode is nota bene ontwikkeld door de tabaksindustrie zelf; over verdacht gesproken. De huidige Eurocommissaris was geïnteresseerd en heeft mij gezegd dat ze dat wil bezien. In het implementatierapport over de Europese Tabaksproductenrichtlijn van 20 mei jongstleden kwam zij erop terug. Daarin zegt ze dat er geen enkele methode is die het rookgedrag van mensen nabootst en dat er geen nieuwe

wetenschappelijke en technische ontwikkelingen zijn die een wijziging van de meetmethode rechtvaardigen. Nou, dat is een waardeloos idee. Dat is een waardeloos verhaal; laat ik dat gewoon maar zeggen. We hebben namelijk de Canadian Intense-methode. Die benadert de werkelijkheid veel beter. Die plakt namelijk het filter dicht, zoals een mens ook doet als hij rookt. Je omsluit het filter met je vingers en je mond, waardoor die gaatjes allemaal dicht zijn.

Ik blijf me hiervoor inzetten, maar dit is wel een hele teleurstellende tussenstap. De volgende gelegenheid om te pleiten voor vervanging van de meetmethode is nádat de Europese Commissie haar voorstel voor de herziene richtlijn heeft gepubliceerd. Daar is nog geen datum voor voorzien. In Europa gaat dat niet heel snel, maar ik beloof aan de Kamer dat ik mij daarvoor blijf inspannen. Ik spreek hier ook met Europarlementariërs over en ook met collega-bewindspersonen uit Frankrijk, Duitsland, België en andere landen. Iedereen snapt het. Iedereen vindt het ook een billijk punt. Tegelijkertijd vinden ze het ook niet het allerbelangrijkste punt. Ze zeggen: we moeten sowieso van die nicotinezooi af, dus weg ermee. Maar dit is wel een heel belangrijke tussenstap.

Overigens weet u dat er over de meetmethode een rechtszaak loopt tegen de Staat. De rechtbank Rotterdam heeft het Hof in Luxemburg prejudiciële vragen gesteld. De partijen wachten nu op antwoord. Dat is de laatste tussenstap.

Dat is ook het laatste antwoord, voorzitter.

De voorzitter:

Nou, dat gaat heel vlotjes. Bent u al klaar voor een tweede termijn, mevrouw Gündoğan? Ja? Dan mag ik u nu het woord geven.

Mevrouw **Gündoğan** (Volt):

Dank u wel, voorzitter. Overigens: als een pakje sigaretten €20 of zelfs €25 kost, dan ben ik daar voor, hoor. De onderzoeken in Australië en Californië daarnaar zijn namelijk bemoedigend om in ieder geval de kinderen ervan te weerhouden om te roken. Desalniettemin dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat in het Nationaal Preventieakkoord de doelstelling opgenomen staat dat een pakje sigaretten in 2023 €10 zou gaan kosten;

overwegende dat om dit te bereiken de accijnzen per pakje sigaretten jaarlijks met minimaal €1 verhoogd dienen te worden;

overwegende dat tevens de evaluatie van de accijnsverhoging van 2020 met betrekking tot de grenseffecten door het RIVM d.d. 11 juni toegestuurd is aan de Kamer;

verzoekt de regering in het Belastingplan voor 2022 een verhoging van de accijnzen op tabak met €1 per pakje sigaretten op te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Gündoğan, Kuik en Bikker.

Zij krijgt nr. 8 (35665).

Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Kuik.

Mevrouw **Kuik** (CDA):

Voorzitter. Ik heb één motie, die gaat over die nicotinezakjes. Je ziet dat daar weer allerlei smaken voor zijn. Er is zelfs ook de smaak "tabak". Oké. Maar het is echt marketing die zich richt op jongeren. Vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het gebruik van nicotinezakjes zonder tabak steeds populairder wordt;

constaterende dat uit onderzoek van het RIVM blijkt dat het gebruik van dergelijke nicotinezakjes effecten op het hartritme kan veroorzaken, nicotineverslaving op kan wekken en in stand kan houden en een nadelig effect op de ontwikkeling van het jonge brein kan hebben, en dus schadelijk voor de gezondheid is;

overwegende dat het RIVM daarom adviseert het gebruik van nicotinezakjes te ontmoedigen;

verzoekt de regering om nicotinezakjes zonder tabak onder de Tabaks- en rookwarenwet te brengen;

verzoekt de regering tevens te bezien of, totdat nicotinezakjes onder de Tabaks- en rookwarenwet vallen, de handhavingsmogelijkheden van de Warenwet te gebruiken zijn,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Kuik, Bikker en Gündoğan.

Zij krijgt nr. 9 (35665).

Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Maeijer.

Mevrouw **Maeijer** (PVV):

Dank u, voorzitter. Ik heb één motie. Ik denk dat die voor zich spreekt, dus ik zal de motie gelijk voorlezen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een grote groep mensen kiest voor de e-sigaret als minder schadelijk alternatief;

overwegende dat een verbod op smaakjes er mogelijk toe zal leiden dat mensen terugvallen op de tabakssigaretten, hun producten over de grens halen of zelf gaan mengen;

verzoekt de regering het smaakverbod te heroverwegen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Maeijer.

Zij krijgt nr. 10 (35665).

Dank u wel. Mevrouw Bikker.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. Dank ook aan de staatssecretaris voor zijn vele antwoorden op de gestelde vragen.

Ik heb nog één punt. Ik noemde al de motie-Dik-Faber over het verhogen van de accijnzen als een goede maatregel om het aantal rokers verder naar beneden te brengen en dus te voorkomen dat mensen gezondheidsschade oplopen. Daar stonden zelfs 94 zetels achter. Dat is dus wel echt nog meer steun in de rug van de staatssecretaris. Tegelijkertijd zou die steun natuurlijk nog meer kunnen groeien als ook een nieuwe Kamer zich in deze proporties of groter uitsprekt. Daarom heb ik mijn handtekening met plezier onder de motie van mevrouw Gündoğan gezet.

Ik gaf wat slecht gelukte ideeën -- dat is maar goed ook -- over hoe er telkens weer inventief verder kan worden gekeken naar het inhaleren en consumeren van tabak of tabakachtige artikelen. Mijn magnetronsuggestie heeft wel de lasagne van meneer Van Campen enigszins onder druk gezet, maar gelukkig is het niet verder dan dat gekomen. Maar mevrouw Kuik gaf al wel weer een voorbeeld aan van zo'n vernieuwend initiatief dat toch weer genomen wordt. Juist daarom vraag ik de staatssecretaris om daarin echt stevig aan de bal te blijven, beter dan ons eigen oranje elftal dat op dit moment kan, om telkens over al die schadelijke producten die maar ontwikkeld blijven worden, onmiddellijk tegen jongeren te laten weten: doe dit niet en verzin iets leuks; ga lekker sporten of doe andere gezonde dingen, want daar heb je je leven lang veel meer plezier van.

Dank u wel. Natuurlijk dank voor de waardering voor het amendement. Met plezier houd ik dat in stand en laat ik het volgende week dinsdag mede in stemming brengen.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Mevrouw Van der Laan? Nee. Meneer Van Campen? Ook niet. Wilt u vijf minuutjes schorsen?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik denk dat ik gelijk kan antwoorden.

De **voorzitter**:

Dat is helemaal goed! Maar moeten we niet heel even wachten totdat de moties verspreid zijn?

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik heb ze gehoord en ik heb er hier twee.

De **voorzitter**:

Zijn jullie ermee akkoord als de staatssecretaris meteen begint, zonder dat we de moties hebben? Ah, daar zijn ze al!

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Ik heb de motie op stuk nr. 10 nog nodig. Ik heb hier al de moties op de stukken nrs. 8 en 9.

De **voorzitter**:

De staatssecretaris heeft ze nu allemaal. Gaat uw gang.

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Kan dat, voorzitter?

De **voorzitter**:

Ja, ik denk dat het goed is. Toch, dames en heer? Ja.

Staatssecretaris **Blokhuis**:

Voorzitter. Volgens mij is het ook best overzichtelijk wat erin staat, maar ik zal het nog even heel kort aangeven. De motie van mevrouw Gündoğan op stuk nr. 8 is ondersteund door de dames Kuik en Bikker. Daarin wordt de regering, het kabinet, opgeroepen om de accijnsverhoging te effectueren. Zoals mevrouw Bikker het samenvatte, was er al brede steun voor de motie van mevrouw Dik-Faber en mevrouw Kuik. Volgens mij waren dat de twee indieners van de vorige motie. Mevrouw Kuik is de tel kwijt. Die motie werd al heel breed ondersteund. Dat was een vrij heldere uitspraak richting het kabinet, namelijk: ga over tot die accijnsverhoging. Dit zie ik ook als een duw die kant op. Natuurlijk moet het kabinet in het kader van de begrotingsvoorbereiding een afweging maken en kijken wat wel en niet kan, maar ik zie dit in het licht van die vorige motie en van de appreciatie die mevrouw Bikker er zelf aan geeft, namelijk: de vorige Kamer heeft een vergelijkbare uitspraak gedaan, dus laten we eens kijken hoeveel neuzen we nu dezelfde kant op krijgen. Alleen al om die reden zou ik willen zeggen: oordeel Kamer. De motie op stuk nr. 8 krijgt dus oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 9 over nicotinezakjes is volstrekt in lijn met wat wij willen en zie ik dus als ondersteuning van het beleid. De motie op stuk nr. 9 krijgt oordeel Kamer. Die gaat over nicotinezakjes.

Het oordeel over de motie op stuk nr. 10 zal u niet verbazen in het licht van wat we gewisseld hebben. Ik wil nog één ding zeggen over die smaakjes. Dat had ik in de eerste termijn niet paraat. Het idee dat mensen zelf illegale substanties gaan mengen, is echt super-superonverstandig. Dat kan tot schadelijker damp leiden dan bij reguliere vloeistoffen, dus: mensen, doe dat alsjeblieft niet. Maar om nu te zeggen dat we het hele smaakjesvoorstel laten vallen ... Het mag helder zijn dat ik die motie ten stelligste wil ontraden in het licht van wat ik daarover in de eerste termijn heb gezegd.

De oproep van mevrouw Bikker om aan de bal te blijven, neem ik ter harte. Ik zal dat proberen te doen.

De motie op stuk nr. 10 ontraad ik en de andere twee, de motie op stuk nr. 8 en de motie op stuk nr. 9, krijgen oordeel Kamer.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Ik dank u voor de beantwoording in de eerste en tweede termijn. We komen daarmee bij de toezeggingen:

- Het onderzoek naar de scenario's inzake de shishalounges komt na het zomerreces naar de Kamer.
- De staatssecretaris zal de Kamer op korte termijn informeren over nicotine in niet-tabaksproducten.

De stemmingen over het wetsvoorstel en de moties zijn niet morgen, maar de week daarop: op dinsdag. Ter herhaling: het amendement op stuk nr. 7 heeft oordeel Kamer gekregen.

Daarmee komen we aan het einde van dit wetgevingsoverleg. Ik dank mijn collega's voor hun inbreng en ik dank de Dienst Verslag en Redactie, de bodes, de griffie en de mensen die op afstand hebben meegekeken. Ik dank natuurlijk ook de staatssecretaris en de ambtelijke ondersteuning, maar die had ik volgens mij al bedankt. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van dit wetgevingsoverleg.

Sluiting 14.35 uur.